

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus

Giltig från: 2026-04-01

Innehållsansvar: Karin Scharl, (karsc4), Chefsjuksköterska

Giltig till: 2028-03-06

Granskad av: Karin Scharl, (karsc4), Chefsjuksköterska

Godkänd av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefläkare

Kompetens- och arbetsbeskrivning för undersköterskor i somatisk slutenvård, SÄS

Förändringar sedan föregående version

Ny rutin

Sammanfattning

Rutinen beskriver undersköterskans arbets- och ansvarsuppgifter i somatisk slutenvård.

Undersköterskan arbetar nära patienten och involverar patient och eventuellt närstående för att skapa delaktighet i en personcentrerad, god och säker vård. Rutinen beskriver även undersköterskans behov av kompetensutveckling som nyanställd och vidare genom yrkeslivet.

Innehållsförteckning

Förändringar sedan föregående version	1
Sammanfattning	1
Bakgrund och syfte	2
Förutsättningar.....	2
Arbetsbeskrivning	3
Arbetsgrupp	6
Remiss till	6
Relaterad information	7

Källförteckning7

Bakgrund och syfte

En tydlig beskrivning av undersköterskans roll bidrar till att vården kan bedrivas på ett patientsäkert sätt med god kvalitet. Syftet med denna kompetensbeskrivning är att tydliggöra undersköterskans kompetens och ansvarsområde i den gemensamma vården kring patienten på Södra Älvsborgs Sjukhus (SÄS).

Förutsättningar

Ansvar

Närmaste chef ansvarar för att undersköterskan får relevant introduktion, har erforderlig kompetens och ges möjlighet till kompetensutveckling inom sitt arbetsområde. Sjuksköterskan har huvudansvaret för omvårdnaden och undersköterskans arbete utförs alltid i samarbete och dialog med sjuksköterskan. Undersköterskan har alltid eget ansvar för hur arbetsuppgifterna utförs.

Introduktion och kompetensutveckling

Nyutbildade och nyanställda undersköterskor har särskilt behov av en strukturerad grundlig introduktion. SÄS tillhandahåller utbildningen [Förstärkt yrkesintroduktion](#) som är obligatorisk för nyutbildade undersköterskor och ska erbjudas till alla tillsvidareanställda undersköterskor utan tidigare erfarenhet av vård på sjukhus.

Avgränsningar

Denna rutin gäller för alla undersköterskor i somatisk vård på SÄS. Ytterligare enhetsspecifika arbetsuppgifter kopplade till specifik omvårdnad kan förekomma efter beslut av vårdenhetschef.

Arbetsbeskrivning

Undersköterskans arbete innebär främst att vara nära patienten och bidra till att tillgodose patientens individuella omvårdnadsbehov såväl fysiska, psykiska, sociala som existentiella.

I samarbete med patienten, närstående och vårdteamet ska undersköterskan planera, genomföra och utvärdera patientens vård. Undersköterskan ska kontrollera, riskbedöma, dokumentera och rapportera förändringar och observationer av patientens tillstånd till ansvarig sjuksköterska.

Den snabba utvecklingen inom hälso- och sjukvården, kräver ständigt kompetensutveckling. Undersköterskan har eget ansvar att säkerställa sitt yrkeskunnande och kompetens som behövs för att möta dagens och framtidens behov.

Kompetens- och arbetsbeskrivningen är indelad i tre huvudsakliga områden: basal omvårdnad, specifik omvårdnad samt utveckling och utbildning.

Arbetsområde – Basal omvårdnad

Undersköterskan ska genomföra och utvärdera god omvårdnad, i enlighet med evidens och beprövad erfarenhet, genom att:

- I dialog med patient och/eller närstående motivera, ge stöd och vägledning för att möjliggöra delaktighet i vård och behandling och eftersträva en personcentrerad vård.
- Observera symtom och förändringar i patientens hälsotillstånd och rapportera till ansvarig sjuksköterska.
- Tillse och stödja personlig hygien, hudvård, munvård, på- och avklädning efter patientens behov.
- Ha förståelse för måltidens betydelse och ge stöd i måltidssituationen (kost och vätska).
- Tillse och stödja patientens mobilisering genom aktiverande förhållningssätt och samarbeta med andra yrkesgrupper som AT och FT.
- Tillse att patienten får vila och sömn.

- Observera patientens elimination.
- Göra riskbedömningar kopplat till trycksår, undernäring, fall, munhälsa och urinvägsinfektion samt åtgärda dessa.
- Göra riskbedömningar vid förflyttningar, använda hjälpmedel rätt och arbeta ergonomiskt.
- Väga och mäta patienten enligt ordination och rutin.
- Kontrollera vitala parametrar som temperatur, blodtryck, syresättning, puls, andningsfrekvens enligt NEWS2- och SwePEWS-trappan. Eller enligt ordination.
- Ombesörja ordning och reda på patientrummet, t.ex. genom att hålla vårdbädden bäddad med rena sängkläder.
- Arbeta utifrån basala hygienrutiner för att förebygga smitta och smittspridning och ha kunskap om när förstärkt skyddsutrustning behöver användas.
- Tillse att avdelningens hjälpmedel regelbundet blir rengjorda och servade.
- Dokumentera utförda omvårdnadsåtgärder och observationer av patientens tillstånd.

Arbetsområde – Specifik omvårdnad

Undersköterskan ska ha kunskap om och i enlighet med evidens och beprövad erfarenhet kunna utföra:

- provtagning, till exempel kapillärprov, venprov och mikrobiologisk provtagning.
- sårvård
- stomivård
- grundläggande trakeostomivård
- kontroll av blåsfyllnad med blåsscanning, tappa urinblåsa och sätta kvarliggande urinkateter KAD (inte inom obstetrik och barnsjukvård) och byte av kateterpåse.
- tömning, spola och ta bort dränage.
- sugning av övre i luftvägar.
- assistans vid undersökning och behandling.

- vårdåtgärder vid akuta vårdssituationer, t.ex. hjärt- och lungräddning.
- Förebyggande åtgärder för att förhindra komplikationer vid långvarigt sängläge.
- vård och omsorg i livets slutskede samt omhänderta patienten efter döden.
- empatiskt bemötande och omhänderta närstående vid patients bortgång.
- undervisning och information till patienter och/eller närstående samt förvissa sig om att patient och/eller närstående förstår given information.
- använda medicinteknisk/digital/teknisk utrustning och tekniska hjälpmedel utifrån säkerhetsföreskrifter.

Om ytterligare arbetsuppgifter inom omvårdnad, till exempel sonsättning, sondmatning eller sugning av nedre luftvägar, ska utföras av undersköterska krävs ett tillägg till denna rutin. Detta ska ske efter dialog med verksamhetschef.

Enligt föreskrift HSLF-FS 2017:37 är det möjligt att delegera moment inom läkemedelshantering (iordningställa, administrera och överlämna läkemedel till patient) till icke legitimerad personal. På SÄS ska inte iordningsställande delegeras. Endast administrering eller överlämnande av läkemedel är därmed möjligt att delegera till undersköterska. Utförlig information finns i rutinen [Ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvård enligt HSLFFS 2017.37, SÄS](#)

Kompetens, utveckling och utbildning

Undersköterskan ska kunna:

- Kritiskt reflektera över befintliga rutiner och metoder samt inspirera till dialog om införandet av ny kunskap.

- Söka, analysera och kritiskt granska relevant litteratur/information, använda ny kunskap och därmed verka för en omvårdnad i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Ansvara för och/eller vara delaktig i någon av enhetens ansvarsområden.
- Initiera, medverka i och/eller bedriva utvecklingsarbete/forskning.
- Bidra till en hög patientsäkerhet genom att registrera tillbud och negativa händelser.
- Medverka i undervisning, handledning och bedömning av elever och studenter.
- Medverka vid introduktion och kompetensutveckling av medarbetare.

Arbetsgrupp

Gunilla Karlsson, senior undersköterska, SÄS

Karin Scharl, chefsjuksköterska, SÄS

Sofia Mann Studierektor, för gymnasiala- och yrkeshögskolans utbildningar inom vård och omsorg

Fackliga deltagare

Mia Gunnarsson Utriainen specialistundersköterska, Kommunal, SÄS

Adjungerad

Ann Svensson, HR-strateg SÄS

Remiss till

Vårdenhetschefer i arbetsgrupp Standardisering vårdavdelning SÄS

Stabsfunktioner

Ida Uhlén, tf. HR-chef, SÄS

Relaterad information

- Förstärkt yrkesintroduktion för undersköterskor, Utbildningsenheten SÄS
<https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/stod-och-tjanster/kunskapscentrum/forstarkt-yrkesintroduktion-underskoterskor/>
- Delegeringar i hälso- och sjukvården, SÄS. Sjukhusövergripande riktlinje, SÄS
<https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrande-dokument>
- Ordination och hantering av läkemedel i hälso- och sjukvård enligt HSLF-FS 2017:37, SÄS. Sjukhusövergripande riktlinje, SÄS
<https://insidan.vgregion.se/forvaltningar/sodra-alvsborgs-sjukhus/styrande-dokument>

Källförteckning

- Socialstyrelsens kompetensmål för undersköterskor, Socialstyrelsen.
<https://www.socialstyrelsen.se/publikationer/socialstyrelsens-kompetensmal-for-underskoterskor-2021-2-7219/>
- Vem får göra vad i hälso- och sjukvården och tandvården? Socialstyrelsen.
<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/vem-far-gora-vad/>
- Vårdhandboken
<https://www.varldhandboken.se/>

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Södra Älvsborgs Sjukhus

Innehållsansvar: Karin Scharl, (karsc4), Chefsjuksköterska

Granskad av: Karin Scharl, (karsc4), Chefsjuksköterska

Godkänd av: Jerker Nilson, (jerni1), Chefsläkare

Dokument-ID: SAS9642-738863596-879

Version: 2.0

Giltig från: 2026-04-01

Giltig till: 2028-03-06